

WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY KLASA VI SZKOŁY PODSTAWOWEJ

Wymagania na ocenę śródroczną obejmują działy:

- Początki epoki nowożytnej,
- Złoty wiek,
- Rzeczpospolita w XVII wieku.

Wymagania na ocenę roczną obejmują działy:

- Europa i Ameryka w XVII i XVIII wieku,
- Ostatnie stulecie I Rzeczypospolitej,
- Okres napoleoński

TEMAT LEKCJI	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
1. Wielkie odkrycia geograficzne	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1492, • postać: Krzysztofa Kolumba, • przykłady roślin i zwierząt sprowadzonych z Ameryki do Europy i odwrotnie. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Indianie, • na czym polega znaczenie odkrycia Ameryki oraz drogi morskiej do Indii. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego Europejczycy dążyli do znalezienia drogi morskiej do Indii, • wyjaśnić, na czym polega różnica między celem wyprawy Kolumba a jej ostatecznym efektem. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1498, 1519–1522, • postaci: Vasco da Gama, Ferdynanda Magellana. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: kolonia, • znaczenie przypraw korzennych dla Europejczyków. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego Europejczycy handlowali z Indiami, • wskazać na mapie szlaki wypraw odkrywczych na przełomie XV i XVI w., • na czym polega znaczenie wyprawy Ferdynanda Magellana, • wskazać na mapie terytoria opanowane przez Hiszpanów i Portugalczyców. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nazwy cywilizacji amerykańskich podbitych przez Europejczyków. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: przyprawy korzenne, karawela, karaka, • wpływ pojawienia się Turków osmańskich na handel Europy z Indiami. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec trudności, jakie musieli pokonać Europejczycy, aby doprowadzić do wypraw oceanicznych, • opisać odkrycia dokonane przez Krzysztofa Kolumba i Vasco da Gamę, • wymienić najważniejsze skutki wielkich odkryć geograficznych z perspektywy Europejczyków 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1453, • wynalazki, które umożliwiły odbywanie podróży oceanicznych. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Daleki Wschód, • z czego mogą wynikać różnice w podejściu do znaczenia odkrycia Ameryki. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić, w jaki sposób zmiany w nauce i technice umożliwiły organizację wypraw oceanicznych, • opisać przebieg wyprawy Ferdynanda Magellana. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: ludobójstwo. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać wygląd azteckiej stolicy, • uzasadnić twierdzenie, że Aztekowie stworzyli zaawansowaną cywilizację, • dostrzec tragedię rdzennych mieszkańców Ameryki po przybyciu Europejczyków na kontynent, • formułować argumenty w debacie.

			i mieszkańców innych kontynentów.		
2. Renesans w Europie	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Leonarda da Vinci. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: odrodzenie (renesans), znaczenie wynalezienia druku. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, za pośrednictwem jakich środków w średniowieczu przekazywano informacje. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie: Michała Anioła, Rafaela, Erazma z Rotterdamu, Jana Gutenberga, Mikołaja Kopernika, Galileusza. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: humaniści. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, czym się zajmowali humaniści, przedstawić dokonania wybitnych przedstawicieli renesansu, wskazać cechy charakterystyczne sztuki renesansu. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: ok. 1450. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: człowiek renesansu, teleskop. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić czynniki, które zadecydowały o narodzeniu się humanizmu we Włoszech, dokonać charakterystyki wzorca osobowego człowieka renesansu, scharakteryzować stosunek humanistów do człowieka i religii. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> ramy chronologiczne epoki odrodzenia (renesansu). <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: teoria geocentryczna, teoria heliocentryczna, istotę odkrycia dokonanego przez Kopernika. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> dostrzec różnice w sposobie widzenia człowieka i świata w epoce średniowiecznej i w renesansie, porównać średniowieczne i nowożytny poglądy na temat budowy wszechświata. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> dostrzec związek między rozwojem renesansu a końcem średniowiecznego uniwersalizmu, argumentować w dyskusji dotyczącej znaczenia zmian, jakie zaszły w Europie w XV i XVI w.
3. Reformacja w Europie	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1517, postać: Marcina Lutra. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: luteranizm (Kościół luterski), reformacja, kalwinizm (Kościół kalwiński), anglikanizm, <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać obszary, na których rozwinęły się główne wyznania reformowane. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie: Jana Kalwina, Henryka VIII. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> dlaczego ruch zapoczątkowany przez Lutra został nazwany reformacją. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> określić zasięg reformacji w Europie. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1534, 1555, główne różnice między katolicyzmem a luteranizmem, postanowienie pokoju w Augsburgu. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: protestanci, przyczyny sukcesu luteranizmu w Niemczech. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> dostrzec rolę druku w rozpowszechnianiu informacji o poglądach Lutra, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1536, główne założenia kalwinizmu i anglikanizmu. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: nepotyzm, kaznodzieja, Rzesza, związek między założeniami kalwinizmu a sytuacją materialną jego wyznawców. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić okoliczności, w jakich doszło do reformacji, 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić sytuację panującą w Kościele katolickim na przełomie XV i XVI w., ocenić sposób zakończenia wojen religijnych w Niemczech, sformułować wnioski na temat możliwych reakcji Kościoła katolickiego na reformację, wyjaśnić, jakie ludzkie słabości sprawiły, że próba zreformowania Kościoła doprowadziła

			<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności, w jakich doszło do powstania anglikanizmu. 	<ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować poglądy Marcina Lutra i Jana Kalwina, • przedstawić wpływ reformacji na sytuację w Niemczech. 	do wojen i przelewu krwi.
4. Reforma Kościoła katolickiego	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postanowienia soboru trydenckiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: sobór trydencki, kontrreformacja, • przyczyny zwołania soboru trydenckiego. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Ignacego Loyoli, • cele istnienia zakonu jezuitów. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: jezuita (Towarzystwo Jezusowe), <i>Indeks ksiąg zakazanych</i>. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać przykłady dzieł, które znalazły się na <i>Indeksie ksiąg zakazanych</i>. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1534, 1542, 1545–1563, 1559. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Tradycja, Święte Oficjum, inkwizycja, kolegia jezuickie, • na czym polega dwojakość znaczenia pojęcia kontrreformacja. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego niektóre dzieła znalazły się na <i>Indeksie ksiąg zakazanych</i>, • opisać okoliczności powstania zakonu jezuitów, • przedstawić działalność jezuitów. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Giordana Bruna, • przyczyny końca średniowiecznego uniwersalizmu. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dlaczego humanizm i reformacja stały w sprzeczności ze średniowiecznym uniwersalizmem. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić działalność Świętego Oficjum, • opisać przypadek Giordana Bruna i Galileusza, • określić, w jakim stopniu sobór trydencki i inkwizycja zrealizowały cel, jakim było powstrzymanie reformacji. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić dokonania soboru trydenckiego, • ustosunkować się do argumentów dotyczących niesprawiedliwej oceny działalności inkwizycji, • ocenić działalność inkwizycji oraz jezuitów, • argumentować w dyskusji o sukcesie lub porażce działalności kontrreformacyjnej Kościoła katolickiego.
5. Czasy zyguntowskie	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1572, • postaci: Zygmunta I Starego, Zygmunta II Augusta, Bony, • ramy chronologiczne czasów zyguntowskich i złotego wieku. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • znaczenie pojęcia: złoty wiek. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1525, • postać: Albrechta Hohenzollerna. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: hołd pruski. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności, w jakich wygasła dynastia Jagiellonów, • wymienić państwa rywalizujące o Inflanty. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Barbary Radziwiłłówny. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Inflanty. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać działalność królowej Bony, • scharakteryzować politykę prowadzoną przez Zygmunta I Starego, • wskazać na mapie 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1561, 1563–1570. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: zakon kawalerów mieczowych, • znaczenie hołdu pruskiego dla państwa polsko-litewskiego. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zinterpretować symbolikę obrazu <i>Hołd pruski</i>, • omówić politykę Zygmunta I Starego wobec Imperium Osmańskiego i Mazowsza, • zinterpretować obraz <i>Śmierć Zygmunta Augusta w Knyszynie</i>, • ocenić politykę

	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, w czym przejawiał się złoty wiek w dziejach państwa polsko-litewskiego. 		<p>najważniejsze wydarzenia związane z polityką prowadzoną przez Zygmunta I Starego i Zygmunta II Augusta.</p>	<p>wznowienia konfliktu między Polską a zakonem krzyżackim,</p> <ul style="list-style-type: none"> omówić przebieg wojny polsko-krzyżackiej, przedstawić okoliczności wybuchu pierwszej wojny północnej, wyjaśnić, jak zakończyła się pierwsza wojna północna. 	<p>prowadzoną przez Zygmunta I Starego i Zygmunta II Augusta,</p> <ul style="list-style-type: none"> uzasadnić, że okres panowania dwóch ostatnich Jagiellonów jest słusznie zaliczany do złotego wieku Polski i Litwy.
6. Tolerancja religijna w Polsce	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> znaczenie zdania: „Nie jestem królem waszych sumień”. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, co oznacza stwierdzenie: „państwo bez stosów”. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> główne narodowości, religie i wyznania obecne na ziemiach Polski i Litwy w XV i XVI w. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: tolerancja religijna, arianie (bracia polscy). <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić postawy polskiej szlachty i duchowieństwa wobec reformacji. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: kolegia jezuickie, jidysz, przyczyny, które skłaniały mieszkańców Polski i Litwy do zmiany wyznania na luterzańskie i kalwińskie. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> dostrzec negatywne postawy wobec protestantów i katolików, przedstawić działalność zakonu jezuitów na ziemiach polskich, wymienić skutki działalności zakonu jezuitów na ziemiach polskich. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1564. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: Sejm Czterech Ziem. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, jaki wpływ na sytuację religijną Polski i Litwy miało wystąpienie Marcina Lutra, scharakteryzować politykę wyznaniową prowadzoną przez Zygmunta Starego i Zygmunta Augusta. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> omówić dzieje społeczności żydowskiej na ziemiach polskich, przedstawić dzieje innych narodowości i wyznań obecnych na ziemiach polskich w XVI w.
7. Gospodarka dawnej Polski	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> przykłady towarów importowanych do Polski i eksportowanych z kraju. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: import, eksport, folwark, pańszczyzna, spichlerz, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> podziały społeczne wewnątrz stanu szlacheckiego. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać najważniejsze różnice w rozwoju gospodarczym Europy Zachodniej i Europy Wschodniej. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> sposoby, za pomocą których szlachta powiększała folwarki. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> co spowodowało różnice w rozwoju gospodarczym między Wschodem i Zachodem Europy, motywy, którymi 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1520. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: spław zboża, flisacy, system folwarczno-pańszczyźniany, znaczenie prowadzenia badań historycznych dla poznawania przeszłości. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenić postępowanie szlachty wobec chłopów w XV i XVI w., analizować symbolikę obrazu i wyciągać z niego wnioski na temat roli i pozycji Gdańska w państwie polsko-litewskim,

	<ul style="list-style-type: none"> dlaczego Polskę nazywano spichlerzem Europy. 		<p>kierowała się szlachta powiększając folwarki,</p> <ul style="list-style-type: none"> z czego wynikała rola i znaczenie Gdańska w państwie polsko-litewskim. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> dostrzec wpływ odzyskania przez Polskę Pomorza Gdańskiego i Gdańska na rozwój gospodarczy państwa, analizować dane statystyczne. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować gospodarkę państwa polsko-litewskiego, wyjaśnić, jaki wpływ na działania szlachty miało zjawisko drożenia żywności, przedstawić relacje między szlachtą a chłopami, opisać los chłopów w XV i XVI w., opisać, jak spławiano zboże do Gdańska. 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzec mocne i słabe strony Gdańska jako miasta portowego, wskazać mocne i słabe strony gospodarki państwa polsko-litewskiego w XV i XVI w.
8. Renesans w Polsce	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> największe zabytki polskiego renesansu, w tym we własnym regionie, najważniejsze uczelnie na ziemiach polskich w epoce renesansu. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: włoszczyzna. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić stosunek polskiej szlachty do warzyw. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie: Stańczyka, Mikołaja Reja, Jana Kochanowskiego, Andrzeja Frycza Modrzewskiego, główne postulaty zawarte w dziele <i>O poprawie Rzeczypospolitej</i>. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisać wygląd kaplicy Zygmuntowskiej i ratusza w Poznaniu. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: Akademia Zamojska, arrasy. wpływ królowej Bony na rozwój renesansu na ziemiach polskich. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać cechy charakterystyczne architektury renesansu na przykładzie ratusza w Poznaniu, przedstawić dokonania największych polskich twórców literatury pięknej epoki renesansu. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> najważniejsze zmiany dokonane na Wawelu w okresie rządów Zygmunta Starego i Zygmunta Augusta. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> związek między pojawieniem się renesansu na ziemiach polskich a rozwojem literackiej polszczyzny. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować system edukacji na ziemiach polskich w okresie renesansu. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> na czym polegał rewolucyjny charakter dzieła <i>O poprawie Rzeczypospolitej</i>. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, w jakim celu powstało dzieło <i>O poprawie Rzeczypospolitej</i>.
9. Unia lubelska	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1569, ramy chronologiczne istnienia pierwszej Rzeczypospolitej. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Korona, Rzeczypospolita. <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postanowienia unii lubelskiej. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: unia realna, Rzeczypospolita Obojga Narodów. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, dlaczego Polacy 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> przyczyny konfliktu między Polakami i Litwinami dotyczącego realizacji postanowień unii z 1386 r. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować stanowisko polskiej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> okoliczności zwołania polsko-litewskiego sejmiku do Lublina. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: polonizacja. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> omówić przebieg obrad sejmiku w Lublinie, 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> z czego wynikają różnice w ocenie unii lubelskiej przez Polaków i Litwinów. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> dokonać oceny unii lubelskiej.

	<ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie ziemie wcielone przez Zygmunta Augusta do Polski i obszar Rzeczypospolitej po unii lubelskiej. 	<p>dążyli do zawarcia ściślejszej unii z Litwą,</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić elementy wspólne i odrębne dla Polski i Litwy. 	<p>i litewskiej szlachty oraz litewskich magnatów wobec nowej unii,</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać korzyści nowej unii dla Polaków i Litwinów. 	<ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować funkcjonowanie nowej unii łączącej Polskę i Litwę. 	
10. Bezkrólewie i wolna elekcja	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Henryka Walezego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: wolna elekcja, absolutyzm, artykuły henrykowskie. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić zasady, na jakich przeprowadzano wolną elekcję. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> główne narodowości zamieszkujące Rzeczypospolitą w XVI w., postanowienia konfederacji warszawskiej i artykułów henrykowskich. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: konfederacja warszawska, <i>pacta conventa</i>. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać różnice między artykułami henrykowskimi i <i>pacta conventa</i>. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1573, 1574. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: konfederacje wojewódzkie, interreks. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, z czego wynikała uprzywilejowana pozycja stanu szlacheckiego, przedstawić organizację państwa w okresie bezkrólewia. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> znaczenie aktu konfederacji warszawskiej. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować Rzeczypospolitą w drugiej połowie XVI w., opisać przebieg pierwszej wolnej elekcji, wyjaśnić, dlaczego każdy władca zobowiązywał się do przestrzegania artykułów henrykowskich. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, z czego wynikały obawy szlachty przed nowo wybranym władcą, omówić panowanie Henryka Walezego, dokonać bilansu korzyści i strat wynikających z funkcjonowania wolnej elekcji.
11. Panowanie Stefana Batorego	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie: Stefana Batorego, Jana Zamoyskiego. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić przyczyny konfliktu między Litwą a Moskwą. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1576, postać: Anny Jagiellonki. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> zagrożenia dla państwa polsko-litewskiego wynikające z podwójnej elekcji. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> dostrzec rolę, jaką za panowania Batorego odgrywał Jan Zamoyski, przedstawić główny cel polityki zagranicznej Moskwy za panowania Iwana IV Groźnego. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1577–1582, 1582. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisać sytuację panującą w Rzeczypospolitej po ucieczce Henryka Walezego, scharakteryzować Stefana Batorego, przedstawić przebieg wojny z Moskwą, wskazać na mapie najważniejsze wydarzenia związane z przebiegiem wojny z Moskwą. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie: Iwana IV Groźnego, Maksymiliana II, <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: piechota wybraniecka, car, „trzeci Rzym”. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić najważniejsze dokonania Stefana Batorego w polityce wewnętrznej, omówić działalność Jana Zamoyskiego, ocenić postać 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić dzieje Rusi do XVI w., scharakteryzować państwo moskiewskie w okresie rządów Iwana IV Groźnego, zanalizować obraz <i>Batory pod Pskowem</i>.

				i dokonania Stefana Batorego.	
12. Wojny ze Szwecją i z Moskwą	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Zygmunta III Wazy, lata panowania dynastii Wazów w Polsce. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> dłaczego elekcja z 1587 r. zakończyła się wojną domową. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1587, postacie: Jana Karola Chodkiewicza, Stanisława Żółkiewskiego, warunki rozejmu kończącego wojnę z Moskwą. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: hetman, motywy, które kierowały polską szlachtą i polskim władcą podczas konfliktu z Moskwą. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić najważniejsze wydarzenia konfliktu polsko-szwedzkiego i polsko-moskiewskiego, zlokalizować na mapie wydarzenia i miejsca związane z wojną polsko-szwedzką i polsko-moskiewską. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1600–1611, 1605, 1609, 1610, 1618. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> opowiedzieć o przebiegu elekcji po śmierci Stefana Batorego, wyjaśnić przyczyny wybuchu wojny Rzeczypospolitej ze Szwecją, wyjaśnić, co zadecydowało o polskim zwycięstwie pod Kircholmem. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Dymitra Samozwańca <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: wielka smuta, dymitriada. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować politykę władców Szwecji, dostrzec wpływ konfliktu Rzeczypospolitej z Moskwą na relacje między mieszkańcami obu państw. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować sytuację w państwie moskiewskim po śmierci Iwana IV Groźnego, ocenić postępowanie Polaków na terenie państwa moskiewskiego, zanalizować obraz i na jego podstawie przedstawić przebieg bitwy pod Kłuszynem.
13. Konflikty z Turcją i ze Szwecją	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, kim byli Kozacy, dostrzec przesłanki, które wskazywały, że zakończył się złoty wiek. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Zaporozże, srebrny wiek. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić najważniejsze wydarzenia konfliktu polsko-tureckiego oraz konfliktu polsko-szwedzkiego w latach 1626–1629, zlokalizować na mapie wydarzenia i miejsca związane z wojną polsko- 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1620, 1621, 1626, 1627, 1629, postać: Gustawa V Adolfa, warunki pokoju kończącego wojnę z Turcją i rozejmu ze Szwecją zawartego w 1629 r. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować relacje między Rzeczypospolitą i Turcją w XVI w., wyjaśnić, co oznaczały dla Rzeczypospolitej warunki 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Stanisława Koniecpolskiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> czynniki, które zadecydowały o sukcesach Szwedów. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności, w których doszło do wybuchu wojny z Turcją, określić, jaki wpływ na sytuację Rzeczypospolitej 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> zanalizować obrazy i na tej podstawie zaprezentować przebieg bitwy pod Cecorą i Chocimiem, ocenić postać i dokonania Zygmunta III Wazy.

		-turecką oraz z konfliktem polsko-szwedzkim 1626–1629.	rozejmu podpisanego w 1629 r.	miały konflikty, w których uczestniczyła w pierwszej połowie XVII w.	
14. Powstanie Chmielnickiego	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1648, • postaci: Bohdana Chmielnickiego, Władysława IV Wazy, Jana II Kazimierza. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przyczyny niechęci mieszkańców Ukrainy do Polaków. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bezpośrednią przyczynę wybuchu powstania na Ukrainie. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić plany polityczne Władysława IV Wazy, • wyjaśnić przyczyny klęski Polaków w pierwszej fazie powstania na Ukrainie. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1635, 1649, 1651, 1654, • postać: Jeremiego Wiśniowieckiego, • warunki rozejmu ze Szwecją z 1635 r., • główne żądania szlachty ukraińskiej w okresie rządów Władysława IV Wazy. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić skutki przyłączenia Ukrainy do Polski, • dostrzec przyczyny niezadowolenia Kozaków nierejestrowych. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • warunki ugody Zborowskiej i postanowienia ugody w Perejaślawiu. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: rejestr Kozaków, • związek między przebiegiem powstania a żądaniami Chmielnickiego, • dlaczego do konfliktu między Polakami a Kozakami wmisczała się Moskwa. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić najważniejsze wydarzenia powstania na Ukrainie, • zlokalizować na mapie wydarzenia i miejsca związane z powstaniem na Ukrainie. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego ugoda zborowska nie zakończyła konfliktu polsko-ukraińskiego, • wyjaśnić znaczenie ugody w Perejaślawiu dla polskiej polityki na Ukrainie, • wyjaśnić, dlaczego Polacy i Kozacy doprowadzili do wybuchu powstania.
15. Potop	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1655–1660, • postaci: Stefana Czarnieckiego, Augustyna Kordeckiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: potop, wojna szarpana, • dlaczego oblężenie Jasnej Góry stało się punktem zwrotnym 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uczestników i przyczyny konfliktu o panowanie nad Morzem Bałtyckim. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności, w jakich doszło do szwedzkiego ataku na Rzeczpospolitą w 1655 r., • zlokalizować na mapie wydarzenia i miejsca związane z wojną polsko- 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • warunki pokoju w Oliwie, ugody hadziackiej i rozejmu w Andruszowie. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: śluby lwowskie, • przyczyny, które skłoniły polską szlachtę do popierania króla szwedzkiego. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić postawy polskiej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1654–1667, 1656, 1657, 1658, 1660, 1667, • postaci: Karola X Gustawa, Janusza Radziwiłła. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • związek między zawarciem ugody w Perejaślawiu a wybuchem wojny Rzeczpospolitej 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dlaczego ugoda hadziacka nie mogła spełnić pokładanych w niej nadziei. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • znaczenie decyzji podjętej przez Jana Kazimierza wobec elektora brandenburskiego, • ocenić wpływ wojen

	wojny ze Szwecją.	-szwedzką.	szlachty w pierwszym etapie wojny ze Szwecją, <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić przebieg oblężenia Jasnej Góry, • dostrzec wpływ postawy wojsk szwedzkich na zmianę stosunku polskiego społeczeństwa do Szwedów. 	z Moskwą. Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić najważniejsze wydarzenia konfliktu polsko-moskiewskiego, • przedstawić okoliczności, w jakich doszło do wznowienia wojny z Moskwą. 	prowadzonych ze Szwecją i Moskwą na dalsze losy Rzeczypospolitej.
16. Kryzys Rzeczypospolitej	Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: magnateria, <i>liberum veto</i>. Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • wymienić główne przyczyny słabości Rzeczypospolitej. 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1668, • główne postulaty programu reform Jana Kazimierza. Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: „złota wolność”. Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić wpływ, jaki miało na państwo nadużywanie <i>liberum veto</i>, • wyjaśnić, komu służyło zrywanie sejmów. 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • okoliczności, w jakich doszło do użycia po raz pierwszy zasady <i>liberum veto</i>. Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: dewaluacja, zasada jednomyślności (jednozgodności), zasada jedności, rokosz, • jakie czynniki doprowadziły do wzrostu znaczenia magnaterii. Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec wpływ wojen w XVII w. na odejście szlachty od przestrzegania zasad tolerancji religijnej, • scharakteryzować polską magnaterię w XVII w., • wyjaśnić, z czego wynikała zasada jednomyślności. 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1652, 1658, 1665, 1666, • postać: Jerzego Lubomirskiego. Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić najważniejsze skutki wojen prowadzonych przez Rzeczpospolitą w latach 1648–1667, • wyjaśnić, z czego wynikały różne postawy magnaterii w XVII w., • dostrzec związek między wzrostem znaczenia magnaterii a paraliżem pracy sejmu. 	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować działalność polskiego sejmu w XVII i XVIII w., • przedstawić reakcję szlachty na projekt reform państwa zaproponowany przez Jana Kazimierza, • ocenić sytuację Rzeczypospolitej w drugiej połowie XVII w.
17. Wojny z Turcją	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1674, 1683, • postać: Jana III Sobieskiego. Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> • co zdecydowało o wyborze Jana Sobieskiego na króla Rzeczypospolitej. 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • postać: Michała Korybuta Wiśniowieckiego. Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: odsiecz Wiednia. Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec wpływ <i>liberum veto</i> na sytuację Rzeczypospolitej w czasie 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1669, 1672, 1673, 1699, • warunki pokoju w Buczaczu, rozejmu w Żurawnie i pokoju w Karłowicach. Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: jasyr, 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • postać: Kara Mustafy. Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: wielki wezyr. Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności elekcji z 1669 r., • przedstawić przebieg 	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • opisać organizację państwa tureckiego, • opisać sytuację Rzeczypospolitej pod rządami Michała Korybuta Wiśniowieckiego, • dostrzec znaczenie

		konfliktu z Turcją.	<ul style="list-style-type: none"> co oznaczało dla Rzeczypospolitej podpisanie pokoju w Buczaczu, dłaczego doszło do wznowienia wojny z Turcją. Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności, w jakich doszło do wybuchu wojny z Turcją, opisać reakcję polskiej szlachty na warunki pokoju w Buczaczu, przedstawić przebieg odsieczy Wiednia. 	<p>działań zbrojnych prowadzonych przez Turcję w 1683 r.,</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić sytuację wewnętrzną Rzeczypospolitej w okresie rządów Jana III Sobieskiego. 	<p>tej bitwy dla dalszego przebiegu konfliktu z Turcją,</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenić postać i dokonania Jana III Sobieskiego.
18. Barok i sarmatyzm	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> główne przyczyny słabości Rzeczypospolitej w XVII w. Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: sarmatyzm. Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> wymienić główne cechy ideologii sarmackiej. 	Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: barok. Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> podać przykłady budowli barokowych na ziemiach polskich, w tym we własnym regionie. 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> datę: 1568, ramy chronologiczne epoki baroku. Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: lęk przed pustką, światłocien. Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować architekturę, rzeźbę i literaturę baroku, scharakteryzować polskie malarstwo barokowe, dostrzec wpływ sarmatyzmu na postawę polskiej szlachty wobec sytuacji wewnętrznej Rzeczypospolitej w XVII w. 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> postacie: Giovanniego Lorenza Berniniego, Rembrandta, Jana Andrzeja Morsztyna. Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> związek między wzrostem religijności Europejczyków a pojawieniem się baroku. Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować sytuację w Europie w XVII w. 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> okoliczności, w jakich doszło do narodzin baroku. Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, dlaczego na przełomie XVI i XVII w. zakończył się renesans.
19. Absolutyzm we Francji	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> postać: Ludwika XIV. Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: absolutyzm. Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, jaką rolę w absolutyzmie 	Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: monarchia absolutna. Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> wymienić najważniejsze skutki rządów Ludwika XIV. 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> daty: 1572, 1598, postacie: Henryka IV, Richelieu, postanowienia edyktu nantejskiego. Uczeń rozumie:	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> daty: 1661, 1685, postacie: Jeana Baptiste'a Colberta, Moliera, cele polityki Richelieu. Uczeń rozumie:	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> zanalizować obraz <i>Okropności nocy św. Bartłomieja</i>, ocenić, kto osiągnąłby korzyść z celów, do których realizacji dążył

	odgrywał monarcha.		<ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: hugenoci, edykt nantejski, noc św. Bartłomieja. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować sytuację religijną we Francji w drugiej połowie XVI w., • opisać wygląd pałacu w Wersalu. 	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: racja stanu, czym charakteryzowała się polityka gospodarcza Francji w okresie rządów Ludwika XIV. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić działania polityczne podjęte przez kardynała Richelieu, • scharakteryzować absolutyzm Ludwika XIV, • omówić politykę zagraniczną Francji epoki Ludwika XIV, • przedstawić dokonania kultury francuskiej epoki Ludwika XIV. 	<p>kardynał Richelieu (PP),</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić dokonania Francji Ludwika XIV w dziedzinie wojskowości, • określić wpływ na państwo decyzji o odwołaniu edyktu nantejskiego, • dokonać bilansu rządów Ludwika XIV.
20. Monarchia parlamentarna w Anglii	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Karola I Stuarta, • ramy chronologiczne rewolucji angielskiej. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: monarchia parlamentarna, <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, czym charakteryzowała się angielska monarchia parlamentarna. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Olivera Cromwella, • organizację parlamentu angielskiego, • cele polityki Karola I Stuarta. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Izba Lordów, Izba Gmin, • przyczyny konfliktu między królem i parlamentem. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1649, 1660. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: purytanie, chwalebna rewolucja. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, z czego wynikały trudności Karola I Stuarta w realizacji jego celów politycznych, • przedstawić okoliczności, w jakich doszło do wybuchu rewolucji w Anglii, • wymienić najważniejsze wydarzenia związane z przebiegiem rewolucji w Anglii, • wskazać na mapie najważniejsze wydarzenia związane z walką między królem i parlamentem. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1588, 1689, • postacie: Karola I Stuarta, Wilhelma III Orańskiego, • okoliczności, w jakich doszło do restauracji monarchii w Anglii, • najważniejsze postanowienia zawarte w Deklaracji praw. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Armia Nowego Wzoru, lord protektor, Deklaracja praw, • przyczyny, które doprowadziły do restauracji monarchii w Anglii. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić okoliczności, w jakich doszło do 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postaci: Elżbiety I Wielkiej, Williama Shakespeare’a. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: czasy elżbietańskie, Wielka Armada. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować czasy elżbietańskie, • porównać i ocenić absolutyzm oraz monarchię parlamentarną na przykładzie Francji Ludwika XIV i Anglii po 1689 r.

				aresztowania i skazania Karola I Stuarta na śmierć, • scharakteryzować rządy Olivera Cromwella.	
21. Oświecenie w Europie	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Jeana-Jacques'a Rousseau, Monteskiusza, • najważniejsze odkrycia i wynalazki XVIII w. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: oświecenie, umowa społeczna, trójpodział władzy. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, na czym polegała idea umowy społecznej i trójpodziału władzy. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • elementy starego ładu. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: stary ład. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, które grupy społeczne mogły się sprzeciwiać starymu ładowi, • wyjaśnić, na czym opierała się nowożytna nauka. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Beniamina Franklina, braci Montgolfier, Denisa Diderota, Woltera, • ramy chronologiczne epoki oświecenia. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: filozofowie, deizm. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować sytuację polityczną i społeczną Europy starego ładu, • przedstawić najważniejsze poglądy filozofów oświecenia. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: <i>Wielka encyklopedia francuska</i>, powiastki filozoficzne, klasycyzm. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w jakim celu powstała <i>Wielka encyklopedia francuska</i>, • przedstawić najważniejsze osiągnięcia epoki oświecenia w literaturze, architekturze i sztuce. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić wpływ nauki na życie i sposób myślenia ludzi żyjących w XVIII w.
22. Nowe potęgi w Europie	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: absolutyzm oświecony. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie położenie Rosji, Prus i Austrii. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Katarzyny II Wielkiej. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić główne działania cara zmierzające do unowocześnienia Rosji, • wskazać na mapie obszary, o które Rosja, Prusy i Austria powiększyły się w ciągu XVIII w. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: manufaktura, Królestwo Prus, • dlaczego Piotra I nazwano Wielkim. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jak doszło do uniezależnienia się Prus Książęcych od Polski. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1689, 1701, • postacie: Piotra I Wielkiego, Fryderyka II Wielkiego, Marii Teresy, Józefa II. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: militarizm, • zagrożenia dla Rzeczypospolitej związane z reformami państw sąsiednich prowadzonych w duchu oświeconego absolutyzmu. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, na czym polegało zacołowanie Rosji na początku rządów Piotra I, 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać okoliczności powstania Sankt Petersburga, • przedstawić uzbrojenie i umundurowanie żołnierzy armii pruskiej, • scharakteryzować politykę dynastyczną Habsburgów, • ocenić, w czym interesie władcy Rosji, Prus i Austrii prowadzili reformy w duchu oświeconego absolutyzmu.

				<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić główne reformy Katarzyny II Wielkiej, Fryderyka II Wielkiego, Marii Teresy i Józefa II. 	
23. Powstanie Stanów Zjednoczonych	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postaci: Tadeusza Kościuszki, Kazimierza Pułaskiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Indianie, Deklaracja niepodległości. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać idee oświecenia, na które powołali się autorzy Deklaracji niepodległości i Konstytucji Stanów Zjednoczonych. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 4 lipca 1776, • postać: Jerzego Waszyngtona. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić polski wkład w walkę o niepodległość Stanów Zjednoczonych. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1783, 1787, 1791, • główne zasady polityki prowadzonej przez rząd brytyjski wobec kolonii, • ramy chronologiczne amerykańskiej wojny o niepodległość. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Korona Brytyjska, bostońska „herbatka”. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności, w jakich doszło do wybuchu amerykańskiej wojny o niepodległość, • wymienić czynniki, które umożliwiły Amerykanom odniesienie zwycięstwa, • wskazać na mapie najważniejsze miejsca związane z amerykańską wojną o niepodległość. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1773, 1781, • przykładowe prawa zapisane w Karcie praw. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Kongres, Karta praw. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jak doszło do powstania kolonii angielskich w Ameryce Północnej, • wymienić najważniejsze etapy konfliktu między rządem brytyjskim a kolonistami, • wymienić najważniejsze wydarzenia amerykańskiej wojny o niepodległość. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • na czym polega system prezydencki. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić znaczenie Deklaracji niepodległości, • scharakteryzować ustrój Stanów Zjednoczonych, • ocenić wpływ idei oświecenia na powstanie państwa amerykańskiego oraz na jego ustrój polityczny.
24. Początek rewolucji francuskiej	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 14 lipca 1789, • postać: Ludwika XVI, • prawa zagwarantowane w Deklaracji praw człowieka i obywatela. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: rewolucja francuska, Deklaracja praw człowieka i obywatela, prawa człowieka. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ramy chronologiczne rewolucji francuskiej. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: burżuazja. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny niezadowolenia społecznego we Francji. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Stany Generalne, Zgromadzenie Narodowe, Bastylia. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego stan trzeci ogłosił się Zgromadzeniem Narodowym, • opisać okoliczności, w jakich doszło do zburzenia Bastylii. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: wielka trwoga. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować strukturę społeczną Francji w XVIII w., • przedstawić sytuację panującą we Francji przed wybuchem rewolucji, • opisać wydarzenia wielkiej trwogi. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zanalizować Deklarację praw człowieka i obywatela pod kątem zawartych w niej zasad dotyczących organizacji państwa i społeczeństwa, • ocenić znaczenie Deklaracji praw człowieka i obywatela.

	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> dostrzec wpływ idei oświeceniowych na Deklarację praw człowieka i obywatela. 				
25. Od monarchii konstytucyjnej do republiki	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Maksymiliana Robespierre'a. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: jakobini, wielki terror. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, jak funkcjonowała Francja w okresie wielkiego terroru. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> przesłanie hasła „wolność, równość, braterstwo”. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, w jakich okolicznościach Francja stała się republiką. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1790, 1791, 1792, 1793, 1794. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: prawica, lewica, centrum, Komitet Ocalenia Publicznego, trybunał rewolucyjny, Ustawa o duchowieństwie, monarchia konstytucyjna. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić najważniejsze wydarzenia związane z przebiegiem rewolucji francuskiej, wyjaśnić, na czym polegał podział w parlamencie francuskim po 1791 r., przedstawić skutki egzekucji Ludwika XVI, dostrzec przyczyny popularności jakobinów. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> najważniejsze zasady zawarte w konstytucji francuskiej. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: powstanie w Wandei. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić organizację państwa francuskiego po uchwaleniu konstytucji, omówić okoliczności wybuchu wojny między Francją a Prusami i Austrią, przedstawić sytuację polityczną i militarną Francji w okresie istnienia republiki. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować ewolucję stosunku rewolucjonistów do Kościoła katolickiego, wyjaśnić, co zawierała Ustawa o duchowieństwie, zanalizować XVIII-wieczne rysunki propagandowe związane z rewolucją francuską, dostrzec jednostronność oceny osiągnięć rewolucji zawartą w tych rysunkach, ocenić dokonania rewolucji francuskiej.
26. Czasy saskie	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1697, 1733, postacie: Augusta II Sasa, Stanisława Leszczyńskiego, Augusta III Sasa, ramy chronologiczne czasów saskich. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: czasy saskie. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Stanisława Konarskiego, tytuły rozpraw politycznych dotyczących reform państwa polskiego. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić plany polityczne władcy Saksonii po elekcji na króla Rzeczypospolitej, wyjaśnić przyczyny konfliktu między szlachtą 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1717, postanowienia sejmu niemego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: sejm niemy. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, na czym polegała szkodliwość działań podejmowanych w czasie trzeciej wojny północnej przez Augusta II i Stanisława Leszczyńskiego, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1700, 1709, postać: Karola XII. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: Collegium Nobilium, w jaki sposób Rzeczpospolita stała się państwem zależnym od Rosji. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić przebieg elekcji w 1697 r., scharakteryzować 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: pijarzy. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić okoliczności wybuchu trzeciej wojny północnej i przedstawić przebieg konfliktu, przedstawić skutki trzeciej wojny północnej dla Rzeczypospolitej, scharakteryzować sytuację polityczną, gospodarczą, społeczną i kulturalną

		a królem Augustem II.	<ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować projekty reform ustrojowych Stanisława Leszczyńskiego i Stanisława Konarskiego. 	<p>Saksonię pod panowaniem Sasów,</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić przebieg elekcji w 1733 r., • wyjaśnić, w jakim celu powstało Collegium Nobilium. 	<p>Rzeczpospolitej w czasach Augusta III,</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić czasy saskie.
27. Ostatni król Polski	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1772, • postać: Stanisława Augusta Poniatowskiego, • państwa uczestniczące w I rozbiorze Polski. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie tereny odebrane Rzeczpospolitej w trakcie I rozbioru. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1764, 1768, • żądania konfederatów barskich. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przyczyny I rozbioru Polski. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić główne reformy dokonane przez króla krótko po elekcji, • wyjaśnić przyczyny wybuchu konfederacji barskiej. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1765, 1767, • uchwały sejmu podjęte w 1768 r. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Familia (Czartoryscy), prawa kardynalne, Szkoła Rycerska, <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, do czego dążyła rodzina Czartoryskich, • wyjaśnić, w jakim celu została założona Szkoła Rycerska, • przedstawić przebieg sejmu w 1767 r., • wyjaśnić, w jaki sposób zaborcy uzasadniali I rozbiór Polski. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Nikołaja Repnina, <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • do czego dążyła Katarzyna II, doprowadzając do utworzenia trzech konfederacji. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać różnice w dążeniach Familii i władczyni Rosji, • scharakteryzować obszary odebrane Rzeczpospolitej w wyniku I rozbioru. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić przebieg konfederacji barskiej, • zanalizować symboliczną wymowę ryciny ukazującej Rzeczpospolitą jako kołacz królewski.
28. Czasy stanisławowskie	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ramy chronologiczne czasów stanisławowskich, • cele istnienia KEN. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Komisja Edukacji Narodowej (KEN). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: obiady czwartkowe, czasy stanisławowskie. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić zabytki architektury oświecenia w Polsce, w tym we własnym regionie, • opisać wygląd pałacu Na Wodzie w Łazienkach Królewskich. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1765, 1773, • postacie: Tadeusza Rejtana, Hugo Kołłątaja. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Rada Nieustająca, • przyczyny, które doprowadziły do utworzenia KEN. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności zwołania sejmu rozbiorowego, • scharakteryzować system 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Juliana Ursyna Niemcewicza, Ignacego Krasickiego, Marcello Bacciarellego, Canaletta. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: klasycyzm. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić najważniejsze dokonania polskiego teatru, literatury, architektury, malarstwa i rzeźby w epoce 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zanalizować symboliczną wymowę obrazu <i>Rejtan – upadek Polski</i>, • scharakteryzować sytuację gospodarczą Rzeczpospolitej w czasach stanisławowskich, • ocenić czasy stanisławowskie.

			<p>edukacji w Rzeczypospolitej przed utworzeniem KEN,</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować zmiany wprowadzone w systemie edukacji przez KEN. 	<p>oświecenia,</p> <ul style="list-style-type: none"> • na przykładzie pałacu Na Wodzie wskazać główne cechy architektury klasycystycznej. 	
<p>29. Konstytucja 3 maja</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 3 maja 1791, • najważniejsze postanowienia Konstytucji 3 maja. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Sejm Wielki (Czteroletni), Ustawa rządowa. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • programy stronnictw politycznych istniejących w Rzeczypospolitej. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: stronnictwo królewskie, stronnictwo magnackie, stronnictwo patriotyczne, Straż Praw. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jakie zmiany wprowadziła Konstytucja 3 maja. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1788, 1788–1792, 1790, • postaci: Stanisława Staszica, Stanisława Małachowskiego, • najważniejsze reformy Sejmu Wielkiego. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności zwołania sejmu walnego, • przedstawić okoliczności, w jakich doszło do uchwalenia Ustawy rządowej. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować sytuację polityczną Rzeczypospolitej w przededniu Sejmu Wielkiego, • scharakteryzować stosunek Rosji i Prus do Rzeczypospolitej, • porównać ustrój Rzeczypospolitej przed 3 maja 1791 i po tej dacie. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o przebiegu obrad Sejmu Wielkiego, • ocenić znaczenie Konstytucji 3 maja jako próby ratowania Rzeczypospolitej.
<p>30. II rozbiór Polski</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1793, • postać: Tadeusza Kościuszki, • państwa uczestniczące w II rozbiórce Polski. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • znaczenie pojęcia: targowica. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie ziemie odebrane Rzeczypospolitej w II rozbiórce. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Józefa Poniatowskiego, • miejsca głównych bitew w czasie wojny w obronie Konstytucji 3 maja. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: konfederacja targowicka (targowica). <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić reakcje na uchwalenie Konstytucji 3 maja, • przedstawić najważniejsze wydarzenia związane z przebiegiem wojny w obronie Konstytucji 3 maja. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1792, • postać: Ksawerego Branickiego. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności wybuchu wojny w obronie Konstytucji 3 maja, • porównać stosunek sił między armią polską a rosyjską, • wyjaśnić, dlaczego król przeszedł do obozu konfederatów targowickich. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Order Virtuti Militari, • dlaczego część magnatów oraz Katarzyna II dążyli do obalenia Konstytucji 3 maja. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić okoliczności, w jakich doszło do ogłoszenia konfederacji targowickiej, • scharakteryzować obszary odebrane Rzeczypospolitej w II rozbiórce. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić postawę magnatów, którzy ogłosili konfederację targowicką, • przedstawić okoliczności zwołania i przebieg sejmu w Grodnie, • ocenić postawę i działalność króla Stanisława Augusta Poniatowskiego.

<p>31. Upadek Rzeczypospolitej</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1794, 1795, • państwa uczestniczące w III rozbiórce Polski, • główne przyczyny upadku Rzeczypospolitej. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Naczelnik powstania, insurekcja kościuszkowska (powstanie kościuszkowskie), kosynierzy. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie ziemie odebrane Rzeczypospolitej w wyniku III rozbioru. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bezpośrednią przyczynę wybuchu powstania kościuszkowskiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • znaczenie polskiego zwycięstwa pod Racławicami, • dlaczego Rzeczpospolita upadła. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić najważniejsze wydarzenia związane z przebiegiem powstania kościuszkowskiego, • wskazać na mapie miejsca związane z przebiegiem powstania kościuszkowskiego. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postanowienia Uniwersału połanieckiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Uniwersał połaniecki. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić plany patriotów polskich, • dostrzec przyczyny, które zadecydowały o klęsce masowego poboru do wojska. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Antoniego Madalińskiego. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec przyczyny klęski powstania kościuszkowskiego, • scharakteryzować obszary odebrane Rzeczypospolitej w wyniku III rozbioru. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować sytuację w Polsce po II rozbiórce, • rozróżniać wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny upadku Rzeczypospolitej.
<p>32. Podboje Napoleona</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Napoleona Bonapartego, • cele polityczne Napoleona. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w jaki sposób Napoleon przejął władzę we Francji, • wskazać na mapie zasięg podbojów dokonanych przez Napoleona. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1804, • ramy chronologiczne wojen napoleońskich. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: blokada kontynentalna, <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie miejsca najważniejszych bitew wojen napoleońskich, • przedstawić wpływ wojen napoleońskich na pozycję Francji w Europie. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: dyrektoriat, konsulat, konkordat, Kodeks Napoleona. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności, w jakich dyrektoriat przejął władzę we Francji, • przedstawić działalność Napoleona w okresie konsulatu. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postanowienia konstytucji francuskiej z 1795 r., • cel powstania Kodeksu Napoleona. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: kampania włoska, • znaczenie Kodeksu Napoleona dla rozwoju prawa. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować rządy dyrektoriatu, • opisać działalność Napoleona we Włoszech, • określić, jak zmieniło się nastawienie części społeczeństwa 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1795, 1796, 1799, 1801, 1805, 1806, 1807, • postanowienia pokoju w Tylży. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • związek między planami Napoleona a relacjami między Francją a innymi krajami Europy. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić przebieg wojen napoleońskich, • dostrzec zmiany w Europie zachodzące pod wpływem podbojów Napoleona, • przedstawić stosunek sił austriacko-rosyjskich i francuskich przed bitwą pod Austerlitz,

				<p>francuskiego do polityki podbojów Napoleona,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, z czego wynikało negatywne nastawienie do Napoleona wśród innych narodów europejskich. 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o przebiegu bitwy pod Austerlitz, • ocenić działania polityczne i wojskowe Napoleona.
<p>33. Po III rozbiornie Polski</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1797, • postaci: Jana Henryka Dąbrowskiego, Józefa Wybickiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: <i>Mazurek Dąbrowskiego</i>. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić działalność Jana Henryka Dąbrowskiego. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • na czym polegała tragedia Legionów Polskich. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w jaki sposób sąsiedzi Rzeczypospolitej usprawiedliwiali swój udział w zaborach, • wyjaśnić okoliczności utworzenia Legionów Polskich we Włoszech. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować sytuację panującą w poszczególnych zaborach, • dostrzec przyczyny zaufania, którym Polacy obdarzyli Napoleona. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić sytuację poszczególnych grup społeczeństwa byłej Rzeczypospolitej pod zaborem rosyjskim, pruskim i austriackim, • opisać losy Legionów Polskich. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować stosunek Napoleona do sprawy polskiej, • przedstawić okoliczności wkroczenia wojsk francuskich na ziemię polskie.
<p>34. Księstwo Warszawskie</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1807, 1815, • postać: Józefa Poniatowskiego, • okoliczności powstania Księstwa Warszawskiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • powody rozczarowania Polaków Księstwem Warszawskim. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie obszar Księstwa Warszawskiego oraz zmiany terytorialne, do jakich doszło w 1809 r. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Wielka Armia. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać przejawy zależności i niezależności Księstwa Warszawskiego, • wskazać na mapie miejsca najważniejszych bitew wojen napoleońskich. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: sto dni Napoleona. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podać podstawowe informacje na temat Księstwa Warszawskiego, • scharakteryzować ustrój Księstwa Warszawskiego, • wyjaśnić, jak doszło do klęski Napoleona. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: bitwa narodów, • z czego wynikała nazwa, jaką Napoleon nadał utworzonemu przez siebie Księstwu. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny wybuchu wojny z Austrią i przedstawić jej przebieg • wyjaśnić przyczyny wybuchu wojny Napoleona z Rosją. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1808, 1809, 1812, 1813, • okoliczności, w jakich doszło do szarży polskich żołnierzy pod Somosierrą. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • cel taktyki stosowanej przez Rosjan podczas wojny z Napoleonem, • przyczyny klęski wyprawy Napoleona na Rosję. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o bitwach pod Somosierrą i Raszynem, • przedstawić

					przygotowania Francuzów do wyprawy na Rosję, <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o przebiegu wyprawy na Rosję, • ocenić politykę Napoleona wobec Polaków.
--	--	--	--	--	---

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, którego wyniki nie osiągają poziomu wymagań przewidzianych na ocenę dopuszczającą, w związku z tym nie jest w stanie wykonać zadań koniecznych o niewielkim stopniu trudności. Brak wiedzy i umiejętności nie rokuje osiągnięcia nawet minimalnego postępu.